

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 59/06-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. februára 2006 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., bytom K., zastúpenej advokátkou Mgr. V. D., K., ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 12 ods. 2, čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 3, čl. 8, čl. 13 a čl. 14 v spojení s čl. 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Oddelenia skráteného vyšetrovania Úradu justičnej a kriminálnej polície Košice II – Sídlisko nad Jazerom vo veci vedenej pod sp. zn. ČVS: ORP-3018/1-OSV-K2-2005, ako aj postupom a rozhodnutím Okresnej prokuratúry Košice II v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 1 Pv 1137/2005, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a pre jej neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. januára 2006 doručená sťažnosť M. H., bytom K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. V. D., K., ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 12 ods. 2, čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 3, čl. 8, čl. 13 a čl. 14 v spojení s čl. 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutím Oddelenia skráteného

vyšetrovania Úradu justičnej a kriminálnej polície Košice II – Sídlisko nad Jazerom (ďalej len „oddelenie skráteneho vyšetrovania“) vo veci vedenej pod sp. zn. ČVS: ORP-3018/1-OSV-K2-2005, ako aj postupom a rozhodnutím Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „okresná prokuratúra“) v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 1 Pv 1137/2005.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že je príslušníčkou rómskej etnickej skupiny a 11. júna 2005 na II. Gynekologicko – pôrodníckej klinike Fakultnej nemocnice, K. (ďalej len „nemocnica“) predčasne porodila dcéru V., ktorá žila len 3 hodiny a 40 minút. Sťažovateľka uviedla, že úmrtie dcérky jej personál nemocnice oznámil až na ďalší deň po pôrode, pričom 15. júna 2005 sa dozvedela, že pitva jej nebohej dcérky sa uskutočnila na patologickom oddelení nemocnice 13. júna 2005. Sťažovateľka uviedla, že po tom, ako vybavila potrebné „formality“, 18. júna 2005 si na patologickom oddelení chcela vyzdvihnúť telo nebohej dcérky. Na veľké prekvapenie sťažovateľky jej personál nemocnice oznámil, že telo dieťaťa sa tam už nenachádza, ale zároveň nevedeli uviesť, komu bolo telo vydané. Na základe toho sťažovateľka 30. júna 2005 navštívila vedúcu lekárku patologického oddelenia nemocnice, u ktorej sa informovala o celej záležitosti. Podľa vyjadrenia sťažovateľky vedúca lekárka po prešetrení všetkých okolností prípadu podala 30. júna 2005 trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a v súvislosti s vydaním tela nebohého dieťaťa neznámej osobe.

Sťažovateľka uviedla, že uznesením policajného orgánu oddelenia skráteneho vyšetrovania sp. zn. ČVS: ORP-3018/1-OSV-K2-2005 zo 4. júla 2005 bolo začaté trestné stíhanie vo veci trestného činu poškodzovania cudzích práv podľa § 209 ods. 1 písm. a) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom v relevantnom čase (ďalej len „Trestný zákon“). Podľa vyjadrenia sťažovateľky bolo predmetné trestné stíhanie prerušené podľa § 173 ods. 1 písm. f) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení účinnom v relevantnom čase (ďalej len „Trestný poriadok“) uznesením z 26. októbra 2005, pretože sa nepodarilo zistiť skutočnosť oprávňujúce vykonať trestné stíhanie voči určitej osobe. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka ako poškodená 3. novembra 2005 sťažnosť, ktorej dôvody doplnila podaním z 9. novembra 2005. V sťažnosti sťažovateľka argumentovala tým, že nesúhlasí s výsledkami vyšetrovania, pretože podľa jej názoru neboli vykonané všetky kroky, ktoré by viedli k zisteniu páchatel'a

trestného činu. Sťažovateľka ďalej uviedla: „*Okrem iného nebol vypočutý dôležitý svedok, ktorý sa pri predávaní tela nebohej nachádzal na pracovisku, neboli vykonané žiadne kroky vedúce k zisteniu identity troch Rómov, ktorí podľa svedka preberali osobne telo nebohej dcéry sťažovateľky (...)*“. Podľa názoru sťažovateľky orgány činné v trestnom konaní mali skúmať, či daným skutkom nedošlo k naplneniu obligatórných znakov inej skutkovej podstaty trestného činu, napr. trestného činu ublíženia na zdraví s následkom smrti a podobne.

Sťažovateľka uviedla, že o sťažnosti proti uzneseniu o prerušení trestného stíhania rozhodla prokurátorka okresnej prokuratúry, ktorá uznesením č. k. 1 Pv 1137/2005-10 z 25. novembra 2005 jej sťažnosť zamietla z dôvodu, že ju podala neoprávnená osoba. Prokurátorka argumentovala tým, že poškodený nie je osobou oprávnenou podať sťažnosť proti uzneseniu o prerušení trestného stíhania. Prokurátorka vyjadrila názor, že poškodený má právo podať sťažnosť proti uzneseniu, ktorým sa rozhoduje o jeho nároku na náhradu škody, pričom uviedla, že uznesenie o prerušení trestného stíhania takým rozhodnutím nie je. Vzhľadom na to, že sťažovateľka považovala uznesenie okresnej prokuratúry za rozhodnutie vydané v rozpore so zákonom, 9. januára 2006 podala Krajskej prokuratúre v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) podnet, ktorým sa v zmysle ustanovenia § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v platnom znení (ďalej len „zákon o prokuratúre“) domáhala preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia. Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu krajská prokuratúra o jej podnete nerozhodla.

V postupe a rozhodnutiach oddelenia skráteného vyšetrovania a okresnej prokuratúry vidí sťažovateľka porušenie viacerých základných práv. Porušenie práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru vidí sťažovateľka v tom, že okresná prokuratúra zamietala jej sťažnosť proti uzneseniu o prerušení trestného stíhania z dôvodu, že nie je oprávnenou osobou na podanie tohto opravného prostriedku. Podľa sťažovateľky prokurátorka okresnej prokuratúry tak urobila bez toho, aby skúmala skutkovú podstatu jej námietok, čím jej bolo znemožnené realizovať procesné práva, ktoré jej vtedy platná legislatíva zaručovala.

Sťažovateľka namietala aj porušenie základného práva podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 3 dohovoru. Porušenie týchto práv vidí sťažovateľka v tom, že skutočnosť, že nevie, kde sa telo jej nebohej dcéry nachádza, len stupňuje intenzitu jej utrpenia. Psychickú traumú sťažovateľky znásobuje aj skutočnosť, že orgány činné v trestnom konaní, ktoré mali postupovať tak, aby sa zistila identita páchatel'a, podľa názoru sťažovateľky nevedli vyšetrovania riadne a dostatočne a napokon proti rozhodnutiu zodpovedného orgánu jej nebolo ani umožnené podať kvalifikovanú sťažnosť.

V postupe a rozhodnutiach dotknutých orgánov činných v trestnom konaní vidí sťažovateľka aj porušenie základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 8 dohovoru. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla: *„Je nesporné, že strata tela nebohej dcéry narušila psychickú integritu sťažovateľky, a tým bolo porušené jej právo na rodinný a súkromný život. Štát následne výkon tohto práva neochránil a v trestnom konaní nepostihol.“*

Sťažovateľka namietala aj porušenie práva podľa čl. 12 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 14 v spojení s čl. 3 a čl. 8 dohovoru. Toto tvrdenie odôvodnila tým, že skutočnosť, že je rómskeho pôvodu, ovplyvnila konanie personálu nemocnice, ako aj postup orgánov činných v trestnom konaní.

Na základe vyššie uvedených skutočností sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd v danej veci rozhodol nálezom, v ktorom by konštatoval:

„Oddelenie skráteného vyšetrovania Útvaru justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach II – Košice nad Jazerom a Okresná prokuratúra Košice II postupom a rozhodnutím v konaní vedenom pod ČVS: ORP-3018/1-OSV-K2-2005 porušili základné ľudské práva a slobody sťažovateľky podľa čl. 12 ods. 2, čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 2 Ústavy SR a článku 3, článku 8, článku 13 a článku 14 v spojitosti s článkami 3 a 8 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd.

Uznesenie OSV ÚJ a KP OR PZ v Košiciach II, Košice nad Jazerom ČVS: ORP-3018/1-OSV-K2-2005 z dňa 26. októbra 2005 sa zrušuje.

Uznesenie Okresnej prokuratúry Košice II, spisová značka 1 P v 1137/2005-10 zo dňa 25. novembra 2005 sa zrušuje.

Ústavný súd SR vracia vec na ďalšie konanie Oddeleniu skráteneho vyšetřovania ÚJ a KP OR PZ v Košiciach II, Košice nad Jazerom a Okresnej prokuratúre Košice II.

Oddelenie skráteneho vyšetřovania Útvaru justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach II – Košice nad Jazerom je povinné zaplatiť sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 200.000,- Sk (slovom: dvesto tisíc korún slovenských) a Okresná prokuratúra Košice II je povinná zaplatiť sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 200 000,- Sk (slovom: dvesto tisíc korún slovenských), a to všetko v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia a nahradiť spoločne a nerozdielne jej a jej právnej zástupkyňi trovy konania a trovy právneho zastúpenia na ústavnom súde na účet advokátky v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.“

Sťažovateľka zároveň žiadala, aby v prípade publikovania nálezu ústavného súdu nebolo zverejnené jej meno a priezvisko.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo

návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z obsahu sťažnosti je ústavnému súdu zrejmé, že sťažovateľka 11. júna 2005 v nemocnici predčasne porodila dcéru V., ktorá žila len 3 hodiny a 40 minút. Následne po tom, ako sťažovateľka zistila, že telo jej nebohej dcéry bolo vydané neznámej osobe, informovala o celej záležitosti vedúcu lekárku patologického oddelenia nemocnice, ktorá 30. júna 2005 podala na políciu trestné oznámenie týkajúce sa vydania mŕtveho tela novonarodeného dieťaťa sťažovateľky neznámej osobe. Na základe toho policajný orgán oddelenia skráteného vyšetrovania 4. júla 2005 začal trestné stíhanie vo veci za trestný čin poškodzovania cudzích práv podľa § 209 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Uznesením sp. zn. ČVS: ORP-3018/1-OSV-K2-2005 z 26. októbra 2005 bolo trestné stíhanie prerušené podľa § 173 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, pretože sa nepodarilo zistiť skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie voči určitej osobe.

Proti uzneseniu o prerušení trestného stíhania podala sťažovateľka 3. novembra 2005 sťažnosť (doplnenú 9. novembra 2005), ktorú prokurátorka okresnej prokuratúry uznesením č. k. 1 Pv 1137/2005-10 z 25. novembra 2005 zamietla s tým, že ju podala neoprávnená osoba. Následne 9. januára 2006 sťažovateľka podala krajskej prokuratúre podnet za účelom preskúmania zákonnosti rozhodnutia okresnej prokuratúry. Ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu krajská prokuratúra o podnete nerozhodla.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa ustanovenia § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa ustanovenia § 33 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov od jeho podania. V odôvodnených prípadoch rozhodne o predĺžení tejto lehoty bezprostredne nadriadený prokurátor.

Podľa ustanovenia § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Vzhľadom na znenie ustanovenia § 33 ods. 1 zákona o prokuratúre je ústavný súd toho názoru, že sťažovateľka podala sťažnosť ústavnému súdu za účelom poskytnutia ochrany jej základným právam predčasne, teda predtým, než jej mohol poskytnúť túto ochranu príslušný orgán prokuratúry. V tejto súvislosti ústavný súd vychádzal zo skutočnosti, že sťažovateľka podala podnet krajskej prokuratúre 9. januára 2006, pričom zároveň uviedla, že o ňom nebolo ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu rozhodnuté. Sťažnosť z 12. januára 2006 bola ústavnému súdu doručená 16. januára 2006. Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľka nepočkala na postup krajskej prokuratúry, ako sa s danou vecou vysporiada, hoci podľa vyššie citovaného ustanovenia § 33 ods. 1 zákona o prokuratúre mala prokuratúra na riešenie danej záležitosti dva mesiace od podania podnetu (do úvahy treba brať aj skutočnosť, že uvedenú lehotu možno podľa zákona o prokuratúre v odôvodnených prípadoch predĺžiť). Okrem toho tu podľa citovaného zákona existuje možnosť podania opakovaného, ako aj ďalšieho opakovaného podnetu.

Podľa ustanovenia § 230 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v platnom znení (ďalej len „Trestný poriadok účinný od 1. januára 2006“) dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia pri výkone tohto dozoru je prokurátor oprávnený a) dávať záväzné pokyny na postup podľa § 197, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie

trestných činov a určovať lehoty na ich vybavenie; také pokyny sú súčasťou spisu, b) vyžadovať od policajta spisy, dokumenty, materiály a správy o stave konania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, na zistenie, či policajt včas začal trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje (...).

Keďže sťažovateľka namieta postup orgánov činných v trestnom konaní v súvislosti s prerušením trestného stíhania, ako aj v súvislosti so zamietnutím sťažnosti proti tomuto uzneseniu, ústavný súd konštatuje, že ide o procesný postup, ktorý nemá definitívny a konečný charakter. Uznesenie o prerušení trestného stíhania je síce inštitút, ku ktorému bolo možné v zmysle vtedy účinného Trestného poriadku pristúpiť vtedy, ak sa vykonalo všetko, čo bolo potrebné na zabezpečenie úspešného vykonania trestného stíhania (§ 173 ods. 3 Trestného poriadku), nie je však rozhodnutím, ktoré je nezvratiteľné a ktoré má evidentný vplyv na konečné a právoplatné rozhodnutie v trestnej veci.

Možno konštatovať, že uznesenie o prerušení trestného stíhania nie je konečným rozhodnutím v danej veci, pretože len reguluje a procesne dopĺňa celkový priebeh trestného konania, či už po jeho zastavenie, prípadne ukončenie inou prípustnou formou. Stále je tu predpoklad, že ak odpadne dôvod prerušenia, v trestnom stíhaní sa pokračuje (§ 228 ods. 5 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006). Môže tak urobiť samotný policajt alebo prokurátor v rámci dozoru nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní.

Možnosti, ktoré vyplývajú z postavenia prokurátora v prebiehajúcim trestnom konaní, môžu mať a majú zásadný význam pre postup orgánov činných v trestnom konaní v danej veci. Prokurátor okrem usmernenia postupu v ďalšom konaní môže záväzným pokynom v prípade zistenia páchatel'a nariadiť vznesenie obvinenia.

Proti rozhodnutiu krajského prokurátora sa možno obrátiť opakovaným podnetom na generálneho prokurátora Slovenskej republiky, a tým žiadať nápravu na ďalšom stupni orgánov prokuratúry. Na takomto využití zákonom predvídaného postupu vzhľadom na ustanovenie § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde je nevyhnutné trvať, lebo možnosti

ochrany základných práv a slobôd sťažovateľky poskytnuté zákonom o prokuratúre ústavný súd považuje za účinný prostriedok ich ochrany.

V prípade, ak bude aj naďalej sťažovateľka nespokojná s vybavením jej podnetov zo strany prokuratúry, je možné namietat' porušenia základných práv a slobôd tak podľa ústavy, ako aj podľa dohovoru, ktoré sú na daný prípad aplikovateľné, a orgány prokuratúry to budú musieť vziať do úvahy pri svojich rozhodnutiach.

V prebiehajúcom konaní, keď napadnuté rozhodnutie nie je nezvratné (je len procesné) a existujú ešte dva účinné prostriedky (podnety) na ochranu základných práv a slobôd sťažovateľky, je podanie sťažnosti ústavnému súdu predčasné.

Na základe vyššie uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť pre jej neprípustnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2006